

R!tme;

“Quid est ergo tempus? Si nemo ex me quærat, scio; si quærenti explicare uelim, nescio. (Què és, doncs, el temps? Si ningú m’ho pregunta, ho sé; però és quan vull explicar-ho quan no ho sé).” Sant Agustí d'Hipona. Cf. Confessions. XI, 14, 17.

Ritme... Música?

Com és usual, quan sentim la paraula ritme, immediatament la relacionem amb l'àmbit musical, ja que és aquest qui, junt amb la melodia i l'harmonia acostumen a compondre la música segons la concepció general establerta sobre aquesta. En aquest text, tractaré de defugir d'aquest encasellament únicament musical per intentar fer-vos discórrer més profundament sobre aquest terme tan ubic. Malauradament, no me'n sortiré i tornaré a relacionar ritme i música, perquè, com bé diuen que deia Nietzsche, *“Sense música la vida seria un error”*.

Tot i ser "ritme" una paraula bastant freqüent en el nostre vocabulari diari, no comptem amb una definició eminent i celestial. Milers de músics, musicòlegs, filòsofs i filòlegs, entre altres, han tractat de traduir allò que entenen com a ritme al llarg de la història. Émile Beneviste, per exemple, va realitzar un gran estudi sobre l'etimologia del terme;

Analitzant primerament alguns textos dels filòsofs presocràtics Leucip i Demòcrit, va adonar-se que, en un principi, s'entenia per ritme la forma de moure's que té tot allò que és canviant. L'utilitzaven, per exemple, per parlar sobre la imatge del reflex d'un mirall o per descriure un pensament o una opinió.

Tanmateix, sembla que va ser gràcies a Plató que la significació del terme va canviar de manera radical i es va començar a fer servir per denominar qualsevol moviment ordenat en el temps de manera periòdica. “És l'ordre en el moviment, el procés sencer de la conformació harmoniosa de les actituds corporals combinat amb una mesura la qual a partir de llavors es denomina ritme”. I aquesta és també, la significació que jo he decidit establir com a vàlida.

El ritme com a acció d'un "logos" o intel·ligència organitzadora externa

Agafar les claus de casa, tancar la porta, baixar les escales, caminar, demanar una *baguette* al forn, menjar-te el crostó pel camí, caminar... Cap d'aquestes accions seria realitzable sense la presència d'un ritme. Si observem amb atenció el nostre entorn, podem adonar-nos que tot allò amb moviment, necessita un ritme per a ser ordenat, si no fos així, probablement hi abundaria el caos total.

Tot i ser possible sobreviure sense moviment, és mitjançant aquest que experimentem i ens expressem com a éssers vius que som. "Ritme" deriva del grec *rythmós*, l'arrel de la qual és *rhêo*, que es tradueix com a "jo corro". Fins i tot el mateix terme fa al·lusió al moviment. D'aquesta manera, el ritme, podria jugar el mateix paper que el "Demiürg" de Plató, el "Nous" d'Anaxàgores o el "Déu" cristià, és a dir, el d'una "intel·ligència organitzadora externa d'accions i successos".

El ritme com a pulsació de la "Música de les Esferes" pitagòrica

Segons Pitàgores i la seva nombrosa secta "numerocentrista", els planetes, en orbitar al voltant del Sol (identificat més endavant) produeixen unes freqüències, és a dir, produeixen ones sonores (notes). I és precisament la combinació d'aquestes ones la que anomenen "*harmonia tou kosmou*", o "harmonia de les esferes", que no és altra cosa que el silenci. No obstant, en ser una música que portem escoltant des que vam néixer, no som capaços de percebre-la amb els sentits però sí mitjançant l'ús de la nostra *psyché*, ànima, ment, o potser cervell...

Suposant la certesa d'aquesta teoria, el silenci juga el paper de banda sonora que acompanya i instrueix el nostre dia a dia. Considerant això, podríem deduir que aquest ritme omnipresent protagonista dels paràgrafs anteriors podria correspondre's a la pulsació de "l'harmonia de les esferes", és a dir, a aquell metrònom que ens indica la velocitat i la forma del silenci que tothom coneix.

A més a més, segurament t'hauràs adonat que quan escoltes música pel carrer, el tempo de la cançó controla la velocitat de les teves cames en desplaçar-se. Matyla Ghyka, matemàtic del segle XIX postulava: "*... les nostres cadències psicofisiològiques vitals (el batec del nostre cor; la respiració...) podrien ser la definició per antonomàsia del que considerem ritme, només pel fet de contenir nocions d'intensitat, ordre i mida...*". I si fos la nostra pròpia biologia qui ens marqués la velocitat i l'ordre de les nostres accions i del nostre estil de vida? I si a més a més, el nostre ritme biològic vingués determinat per aquesta misteriosa simfonia planetària?

(no acabat)

<https://promocionmusical.es/ritmo-musical/>

<https://rhuthmos.eu/spip.php?article2146>

<https://youtu.be/5C0RDQOEPI>

https://rhuthmos.eu/spip.php?article1751#outil_sommaire_0

Brainstorming prod audiovisual, il·lustracions i mini peces: